

УДК 351.862:341(477)

Р. А. Кравченко,
*аспірант кафедри державознавства і права,
Національна академія державного управління
при Президентіві України*

ДО ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ТА ОБ'ЄКТИВАЦІЇ НОРМАТИВНОЇ МОДЕЛІ ПРИЗНАЧЕННЯ КЕРІВНИКА РОБІТ І ШТАБУ З ЛІКВІДАЦІЇ НАСЛІДКІВ НАДЗВИЧАЙНОЇ СИТУАЦІЇ

У статті досліджено зміст нормативної моделі призначення керівника робіт і штабу з ліквідації наслідків надзвичайної ситуації. На основі оцінки наявної практики реалізації цієї нормативної моделі виявлено прогалини в законодавчому регулюванні відповідних правовідносин. Констатується нехтування уповноваженими суб'єктами встановленими вимогами щодо призначення керівника і штабу з ліквідації наслідків надзвичайної ситуації. З метою приведення фактичної діяльності органів виконавчої влади у відповідність з визначеними нормами права сформульовано пропозиції щодо вдосконалення наявної нормативної моделі.

Ключові слова: надзвичайні ситуації природного і техногенного характеру, ліквідація наслідків надзвичайних ситуацій, органи виконавчої влади, керівник робіт з ліквідації наслідків надзвичайної ситуації, штаб із ліквідації наслідків надзвичайної ситуації, нормативна модель, об'єктивація правових норм.

R. A. Kravchenko,
*post-graduate student, National Academy
for Public Administration under the President of Ukraine*

TOWARD THE PROBLEM OF FORMATION AND OBJECTIFICATION OF THE NORMATIVE MODEL OF THE APPOINTMENT OF THE HEAD OF WORKS AND THE HEADQUARTERS FOR LIQUIDATING THE CONSEQUENCES OF EMERGENCY SITUATION

The article examines the content of the normative model of the appointment of the head of works and the headquarters for liquidating the consequences of

© Кравченко Р. А., 2018

emergency situation and the means of its implementation. Based on the assessment of the existing practice of implementing this regulatory model, gaps in the legislative regulation of the relevant legal relations have been identified. It is noted that the authorized subjects have disregarded the established requirements on the appointment of the head of works and the headquarters for liquidating the consequences of emergency situation. In order to bring the actual activities of the executive authorities in line with the established norms, proposals have been formulated regarding the perfection of this normative model. *Key words:* natural and man-made emergencies, liquidation of emergency consequences, executive authorities, head of works for liquidating the consequences of emergency situation, headquarters for liquidating the consequences of emergency situation, normative model, objectification of legal norms.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими та практичними завданнями. Загально-світова тенденція зростання ризику катастроф, що значною мірою пов'язується зі зміною клімату, виявляється у збільшенні інтенсивності та частоти виникнення руйнівних штормів, підвищенні екстремальних температур, змінах характеристик опадів тощо. За даними фахівців ООН з дослідження епідеміології катастроф, за останні 30 років стихійні метеорологічні явища набули стійкої тенденції до зростання, а їх кількість збільшилася у цей період майже в два рази [15, с. 5]. Передбачається, що ризик катастроф унаслідок глобальних трансформацій уже в найближчому майбутньому значно збільшиться [16, с. 64].

Вітчизняні дослідники також визнають, що ризики виникнення надзвичайних ситуацій (НС) природного і техногенного характеру в Україні невпинно нарощуються [1, с. 13]. Стійкі тенденції до зростання загрози життю і здоров'ю людей, збільшення збитків та шкоди територіям, що спричиняються небезпечними природними явищами та промисловими аваріями, зумовлюють значущість забезпечення в Україні природної та техногенної безпеки.

Отже, держава в особі органів влади та окремих посадових осіб має забезпечити послідовне вжиття комплексу заходів, спрямованих на регулювання природної та техногенної безпеки, зокрема ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій, а також відновлювальних робіт. Важливим є не тільки регулятивний вплив на відповідні суспільні відносини, а й забезпечення безумовного додержання вимог законодавства в цій сфері, особливо в частині ліквідації наслідків НС. Однією з таких вимог є призначення ке-

рівника робіт із ліквідації наслідків надзвичайної ситуації (далі – керівник робіт із НС) і створення штабу з ліквідації наслідків надзвичайної ситуації. Непоодинокі випадки нехтування уповноваженими суб'єктами цими вимогами відображають суттєві вади встановлених норм та їх несистемність. З огляду на потреби практики необхідністю є подолання наочного відставання правового регулювання відповідних правовідносин.

Аналіз останніх публікацій за проблематикою та визначення невирішених раніше частин загальної проблеми. Проблематиці щодо забезпечення готовності єдиної державної системи цивільного захисту до ліквідації наслідків НС присвячено чимало наукових робіт. Окремі аспекти регулювання відносин у режимі надзвичайної ситуації та правових підстав введення такого режиму висвітлювали у своїх працях С.О.Андрєєв, П.Б.Волянський, Н.Г.Клименко, О.С.Проневич, А.В.Терент'єва [2; 4; 8; 13; 14] та ін. Ці автори досліджували окремі питання функціонування єдиної державної системи цивільного захисту, зосереджуючи увагу на ефективності виконання покладених на неї завдань і функцій у різних режимах її діяльності.

Деякі питання організації роботи керівника робіт і штабу з ліквідації надзвичайних ситуацій під час виникнення таких ситуацій розглянули А.О.Гаваза, Р.В.Гудак, О.Д.Гудович, Д.І.Лешко, В.І.Мазуренко, І.П.Соколовський [5; 6; 7] та ряд інших науковців. Дослідження цих авторів присвячені питанням організації заходів із ліквідації наслідків надзвичайної ситуації та акцентовані на управлінні процесом ліквідації таких наслідків, нормативно-правових вимогах із цих питань.

Водночас нормативна модель призначення керівника робіт і штабу з НС не була предметом спеціального дослідження шляхом оцінки правореалізаційної практики, що й зумовило вибір теми.

Формулювання цілей (мети) статті. Мета цієї розвідки полягає у напрацюванні пропозицій, спрямованих на приведення діяльності органів виконавчої влади у відповідність із встановленими законодавством вимогами щодо призначення керівника робіт і штабу з НС. Відповідно до мети автором визначено такі завдання: 1) дослідити зміст нормативної моделі призначення керівника робіт і штабу з НС та засобів її реалізації; 2) оцінити наявну практику застосування цієї моделі і з'ясувати причинно-наслідковий зв'язок

між відповідними нормами права та практикою їх об'єктивації;
3) сформулювати пропозиції щодо вдосконалення правового регулювання відповідних суспільних відносин.

Виклад основних результатів та їх обґрунтування. Реагування на НС та ліквідація їх наслідків є одними із найскладніших державно-управлінських заходів у системі регулювання відносин, пов'язаних із захистом населення, територій, навколишнього природного середовища та майна від надзвичайних ситуацій. Адже організація процесу опрацювання, прийняття та реалізації рішень, з одного боку, ґрунтуються на нормативно визначених процедурах, а з другого – на досвіді, рівні підготовки та індивідуальних якостях посадових осіб органів виконавчої влади.

Необхідно зазначити, що процес реагування та ліквідації наслідків НС передбачає злагоджені дії всіх визначених чинним законодавством суб'єктів такого процесу, які спрямовані на припинення впливу небезпечних факторів НС, що становлять загрозу життю і здоров'ю населення, заподіяння шкоди території, навколишньому природному середовищу або майну та полягають у рятуванні людей і мінімізації наслідків надзвичайної ситуації.

Суб'єктами цього процесу є чітко визначені Кодексом цивільного захисту України (далі – КЦЗ України) [9] постійно діючі та спеціально утворювані органи управління, а також сили цивільного захисту.

Одними з таких органів управління є комісії з питань техногенно-екологічної безпеки і надзвичайних ситуацій (далі – комісія ТЕБ і НС), що координують діяльність центральних і місцевих органів виконавчої влади, підприємств, установ та організацій, пов'язану з техногенно-екологічною безпекою, захистом населення і територій, запобіганням і реагуванням на надзвичайні ситуації (ч. 3 ст. 6 КЦЗ України) [9].

Як зазначено в КЦЗ України, у разі виникнення будь-якої надзвичайної ситуації для безпосереднього управління аварійно-рятувальними та іншими невідкладними роботами має призначатися керівник робіт із НС і створюватися штаб із НС.

Реалізація нормативної моделі призначення керівника робіт і штабу з НС передбачає чітку послідовність заходів та механізм їх запровадження.

У разі виникнення надзвичайної ситуації проводиться екстрене засідання комісії ТЕБ і НС, яка організовує роботу з локаліза-

ції або ліквідації надзвичайної ситуації, залучає до виконання цих робіт необхідні рятувальні, транспортні, будівельні, медичні та інші формування з використанням наявних матеріально-технічних, продовольчих та інших ресурсів і запасів, уживає заходів, необхідних для проведення аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт у небезпечних районах тощо. Комісія ТЕБ і НС також установлює межі зони, на якій виникла надзвичайна ситуація, та приймає рішення щодо попередньої класифікації надзвичайної ситуації за видом, класифікаційними ознаками та рівнем (пп. 3 п. 4 Типового положення про регіональну та місцеву комісію з питань техногенно-екологічної безпеки і надзвичайних ситуацій) [12]. Таке рішення, оформлене протоколом, стає підставою для прийняття рішення про призначення керівника робіт із НС відповідного рівня.

Так, залежно від визначеного комісією ТЕБ і НС рівня надзвичайної ситуації (державного, регіонального, місцевого або об'єктового) керівник робіт із НС призначається відповідним органом (Кабінетом Міністрів України, місцевою державною адміністрацією, виконавчим органом відповідної ради або керівником суб'єкта господарювання) (ч. 2 ст. 75 КЦЗ України) [9].

Візьмемо для прикладу ситуацію, коли комісія ТЕБ та НС класифікує надзвичайну ситуацію як НС регіонального рівня.

Одним з обов'язкових документів, що видається обласною (Київською міською) державною адміністрацією у такому разі є розпорядження її голови про тимчасове встановлення режиму надзвичайної ситуації для територіальної підсистеми єдиної державної системи цивільного захисту в повному обсязі або частково для окремих її ланок (ст. 14 КЦЗ України) [9]. Саме цей документ установлює межі території, на якій будуть чинними розпорядження керівника робіт із НС та термін їх дії. Наступним розпорядженням голови держадміністрації має призначатися керівник робіт із НС. Ним може бути або перший заступник або один із заступників голови цієї адміністрації (п. 2 ч. 2 ст. 75 КЦЗ України) [9].

Залежно від сфери, у якій виникла НС, та розподілу обов'язків серед заступників голови відповідної держадміністрації керівником робіт із НС може бути призначений будь-який із заступників. Це, у свою чергу, зумовлює необхідність забезпечення готовності до такої діяльності всіх наявних заступників та перед-

бачає їх завчасне функціональне навчання, у тому числі участь у командно-штабних навчаннях тощо.

Керівник робіт із НС підпорядковує собі на час ліквідації наслідків НС усі аварійно-рятувальні служби, що залучаються до ліквідації таких наслідків та несе персональну відповідальність за управління аварійно-рятувальними та іншими невідкладними роботами з ліквідації наслідків НС (п. 5 і 11 ч. 2 ст. 75 КЦЗ України) [9]. Кодексом також визначені основні повноваження керівника робіт (п. 7 ч. 2 ст. 75 КЦЗ України) [9].

Рішення керівника робіт із НС, що оформлюється розпорядженнями, є обов'язковими для виконання всіма суб'єктами, які беруть участь у ліквідації наслідків надзвичайної ситуації, а також громадянами і суб'єктами господарювання, розташованими у зоні НС (п. 8 ч. 2 ст. 75 КЦЗ України) [9].

Для безпосередньої організації і координації аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт з ліквідації наслідків надзвичайної ситуації керівником робіт із НС утворюється робочий орган – штаб із НС, який функціонує відповідно до ст. 75 і 76 КЦЗ України [9] та керується Положенням про штаб з ліквідації наслідків надзвичайної ситуації, затвердженим наказом Міністерства внутрішніх справ України від 26 грудня 2014 р. № 1406 [11].

За рішенням керівника робіт із НС до складу штабу з НС входять працівники ДСНС України, керівники аварійно-рятувальних служб, що беруть участь у ліквідації наслідків надзвичайної ситуації, представники або експерти відповідних центральних органів виконавчої влади, місцевих державних адміністрацій, органів місцевого самоврядування, установ та організацій (ч. 4 ст. 76 КЦЗ України) [9]. Керівництво роботою штабу з НС здійснює начальник штабу, який призначається керівником робіт із НС і є його заступником (ч. 3 ст. 76 КЦЗ України) [9].

Залежно від рівня НС, обсягу аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт з ліквідації наслідків НС за рішенням начальника штабу в його складі можуть утворюватися робочі групи. Штаб з НС веде оперативно-технічну та звітну документацію та після ліквідації наслідків НС узагальнює документи і формує архівні справи, а також готує проект звіту про прийняті рішення і перебіг подій під час ліквідації наслідків НС для подальшого його подання ке-

рівником робіт із НС до органу влади, що його призначив. Діяльність штабу з НС припиняється після завершення виконання покладених на нього завдань на підставі рішення керівника робіт із НС [11].

Керівник робіт із НС припиняє свою діяльність на підставі розпорядження голови адміністрації про ліквідацію наслідків НС. Цим же розпорядженням територіальна підсистема ЄДСЦЗ або її окремі ланки переводяться в режим повсякденного функціонування.

Таким чином, нормативною моделлю призначення керівника робіт і штабу з НС передбачені обов'язкові розпорядчі дії, а саме розпорядження відповідного органу влади про тимчасове встановлення на чітко визначеній території режиму надзвичайної ситуації, про призначення керівника робіт із НС та про ліквідацію наслідків надзвичайної ситуації і переведення відповідних складових ЄДСЦЗ у режим повсякденного функціонування. Слід зазначити, що оприлюднення таких рішень згідно з п. 3 ч. 2 ст. 13 Закону України "Про доступ до публічної інформації" [10] є обов'язковим. Водночас ця нормативна модель передбачає розпорядчі дії керівника робіт із НС, а саме рішення про утворення штабу з НС та про його ліквідацію.

Винятком із зазначеної моделі можуть бути випадки, коли з огляду на характер та наслідки надзвичайної ситуації потреба у призначенні керівника робіт із НС відсутня. У таких випадках відповідно до ч. 4 ст. 75 КЦЗ України [9] обов'язки керівника робіт із НС забезпечує керівник аварійно-рятувальної служби, що здійснює ліквідацію наслідків цієї надзвичайної ситуації. Зважаючи на контекст зазначеної статті, доходимо висновку, що характер такої НС передбачає достатність сил однієї аварійно-рятувальної служби, і, відповідно, не має значних наслідків, територіального поширення або інших вагомих підстав для призначення керівника робіт із НС. Такі випадки не є предметом цієї статті.

З метою аналізу стану реалізації зазначеної нормативної моделі автором опрацьовано інформацію офіційних веб-сторінок 12 обласних державних адміністрацій таких областей, як Волинська, Закарпатська, Івано-Франківська, Київська, Миколаївська, Одеська, Полтавська, Рівненська, Тернопільська, Херсонська, Хмельницька та Чернівецька, на території яких у 2016 р. були надзвичайні ситуації регіонального рівня [1, с. 246]. При цьому виявлено, що законодавчо встановлені вимоги не реалізуються навіть під

час масштабних НС. Адже в жодному випадку жодного із зазначених вище обов'язкових розпоряджень не було оприлюднено на офіційних сайтах цих адміністрацій. Інформація щодо діяльності керівників робіт із НС також відсутня. Це дає змогу стверджувати про непризначення керівників робіт із НС, ігнорування в цій частині вимог законодавства, а, у більш широкому контексті, про нерозуміння ролі важливої складової механізму скорочення термінів реагування та зменшення наслідків НС.

Про формальний підхід до виконання законодавчих вимог свідчать також оприлюднені на офіційних сайтах багатьох обласних та районних держадміністрацій розпорядження про завчасне призначення керівника робіт із НС на випадок, якщо надзвичайна ситуація відповідного рівня виникне в майбутньому. Більшість із цих розпоряджень визначають, крім цього, і склад штабу з НС, а деякі навіть затверджують положення про такий штаб, дублюючи положення, затверджене наказом МВС [11].

Між тим, правове регулювання будь-яких суспільних відносин передбачає не тільки обов'язковість суспільної потреби в їх правовому опосередкуванні та напрацювання і закріплення в юридичних актах відповідного нормативного матеріалу, а й послідовне та неухильне дотримання встановлених норм. Тільки втілення нормативних приписів у суспільну практику дає можливість, як свого часу справедливо зазначав Г.В.Атаманчук, констатувати наявність правового регулювання взагалі [3, с. 206]. Ігнорування визначених законодавством правил поведінки, тим більше – в умовах НС, практично дезавуює правове регулювання.

Послідовній об'єктивації нормативної моделі призначення керівника робіт і штабу з НС суттєво перешкоджають прогалини в регулюванні відповідних правовідносин. Зокрема, законодавчо невизначений орган влади, який мав би здійснювати нагляд за діями керівника робіт із НС, оцінювати наслідки його рішень, а у разі негативних наслідків дій або бездіяльності такого керівника – уживати необхідних заходів. На думку автора, таким органом має бути суб'єкт призначення. Отже, ч. 11 ст. 75 КЦЗ України після крапки пропонується доповнити новим реченням такого змісту: “У разі виявлення порушень у діях керівника робіт із ліквідації наслідків надзвичайної ситуації керівник органу, що його призначив,

повинен відсторонити його від виконання обов'язків з одночасним призначенням службового розслідування.”.

Не визначена також відповідальність посадової особи, уповноваженої законом на призначення керівника робіт із НС, у разі невиконання нею цих вимог. Пропонується доповнити Кодекс України про адміністративні правопорушення новою статтею такого змісту: “Стаття 188⁵⁰. Порушення встановленого законом порядку призначення керівника робіт із ліквідації наслідків надзвичайної ситуації. Порушення уповноваженою посадовою особою порядку призначення керівника робіт із ліквідації наслідків надзвичайної ситуації тягне за собою накладення штрафу від двадцяти до ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян”.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Таким чином, КЦЗ України та іншими нормативно-правовими актами окреслено основні вимоги щодо призначення керівника робіт і штабу з НС визначені відповідні повноваження.

Обґрунтовано, що нормативна модель призначення керівника робіт і штабу з НС передбачає обов'язкові розпорядчі дії, а саме тимчасове встановлення на чітко визначеній території режиму надзвичайної ситуації, призначення керівника робіт із НС, а також переведення відповідних складових ЄДСЦЗ у режим повсякденного функціонування після ліквідації наслідків надзвичайної ситуації.

Установлена наявність випадків, коли нормативна модель призначення керівника робіт і штабу з НС не реалізується навіть під час масштабних надзвичайних ситуацій. Отже, нагальною видається необхідність законодавчого врегулювання адміністративної відповідальності посадових осіб за недотримання вимог КЦЗ України, а також у разі негативних наслідків від дій або бездіяльності керівника робіт із НС. Функції нагляду за дотриманням вимог законодавства у разі виникнення НС пропонується покласти на суб'єкт призначення. Убачається необхідним внесення відповідних новел до КЦЗ України та до Кодексу України про адміністративні правопорушення.

Перспективи подальших наукових досліджень у цьому напрямі визначаються необхідністю осмислення порядку забезпечення основних прав і свобод громадян під час впровадження режиму надзвичайної ситуації для складових єдиної державної системи цивільного захисту.

Список використаних джерел

1. Аналітичний огляд стану техногенної та природної безпеки в Україні за 2016 рік [Електронний ресурс] / Укр. НДІ цивільного захисту ДСНС України. – Режим доступу: <http://www.dsns.gov.ua/files/2017/8/18/Analit%20dopovid/vstup.pdf>.
2. Андреев С. О. Державні системи цивільного захисту: інституціональні засади та проблеми розвитку : монографія / С. О. Андреев. – Харків : Тім Пабліш Груп, 2017. – 432 с.
3. Атаманчук Г. В. Теория государственного управления : курс лекций / Г. В. Атаманчук. – М. : Юрид. лит., 1997. – 400 с.
4. Волянський П. Б. Організація державного управління при загрозі виникнення та ліквідації надзвичайних ситуацій державного та регіонального рівнів / П. Б. Волянський // Інвестиції: практика та досвід. – 2014. – № 17. – С. 209–212.
5. Гаваза А. О. Деякі питання визначення алгоритму дій при загрозі та виникненні надзвичайних ситуацій / А. О. Гаваза, В. І. Мазуренко, І. П. Соколовський // Державне управління у сфері цивільного захисту: наука, освіта, практика : матеріали Всеукр. наук.-практ. інтернет-конф. (22–23 лют. 2017 р.) / за заг. ред. В. П. Садкового. – Харків : Вид-во НУЦЗУ, 2017. – С. 198–200.
6. Гудак Р. В. Організація роботи штабу при ліквідації надзвичайних ситуацій, пов'язаних із ускладненням погодних умов у Закарпатській області / Р. В. Гудак, Д. І. Лешко // Державне управління у сфері цивільного захисту: наука, освіта, практика : матеріали Всеукр. наук.-практ. інтернет-конф. (22–23 лют. 2017 р.) / за заг. ред. В. П. Садкового. – Харків : Вид-во НУЦЗУ, 2017. – С. 345–347.
7. Деякі питання з організації прийняття рішення при загрозі та виникненні надзвичайних ситуацій / О. Д. Гудович, В. І. Мазуренко, І. П. Соколовський, А. О. Гаваза // Сучасний стан цивільного захисту України: перспективи та шляхи до Європейського простору : матеріали 18 Всеукр. наук.-практ. конф. рятувальників. – Київ : ІДУЦЗ, 2016. – С. 110–114.
8. Клименко Н. Г. Єдина державна система цивільного захисту: складові, завдання та режими функціонування / Н. Г. Клименко // Інвестиції: практика та досвід. – 2015. – № 3. – С. 95–100.

9. Кодекс цивільного захисту України від 2 жовт. 2012 р. № 5403-VI // Офіц. вісн. України. – 2012. – № 89. – Ст. 3589.

10. Про доступ до публічної інформації : Закон України від 13 січ. 2011 р. № 2939-VI // Відом. Верхов. Ради України. – 2011. – № 32. – Ст. 314.

11. Про затвердження Положення про штаб з ліквідації наслідків надзвичайної ситуації та Видів оперативно-технічної і звітної документації штабу з ліквідації наслідків надзвичайної ситуації: наказ Міністерства внутрішніх справ України від 26 груд. 2014 р. № 1406 // Офіц. вісн. України. – 2015. – № 8. – Ст. 203.

12. Про затвердження Типового положення про регіональну та місцеву комісію з питань техногенно-екологічної безпеки і надзвичайних ситуацій : Постанова Кабінету Міністрів України від 17 черв. 2015 р. № 409 // Офіц. вісн. України. – 2015. – № 50. – Ст. 1609.

13. Проневич О. С. Державне управління у надзвичайних ситуаціях: концептуально-правовий базис та інституційна надбудова / О. С. Проневич // Форум права. – 2015. – № 5. – С. 186–193.

14. Терент'єва А. В. Системний аналіз як метод ухвалення і обґрунтування рішень у сфері цивільного захисту [Електронний ресурс] / А. В. Терент'єва // Держ. упр.: удосконалення та розвиток. – 2014. – № 8. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Duur_2014_8_4.

15. Centre for Research on the Epidemiology of Disasters UNISDR (2015). The Human Cost of Weather-Related Disasters 1995–2015. Geneva, 30 p., available at: http://www.preventionweb.net/files/46796_cop21weatherdisastersreport2015.pdf.

16. Global Facility for Disaster Reduction and Recovery (2016). The making of a riskier future: How our decisions are shaping future disaster risk. Washington, 166 p., available at: <https://www.gfdrr.org/sites/default/files/publication/Riskier%20Future.pdf>.

References

1. Analitychnyy ohlyad stanu tekhnohennoyi ta pryrodnoyi bezpeky v Ukrayini za 2016 rik [Analytical review of the state of man-made and natural safety in Ukraine for 2016], Ukr. NDI tsyvil'noho zakhystu DSNS Ukrayiny, available at: <http://www.dsns.gov.ua/files/2017/8/18/Analit%20dopovid/vstup.pdf>.

2. Andreyev S. O. (2017). Derzhavni systemy tsyvil'noho zakhystu: instytutsional'ni zasady ta problemy rozvytku [State systems of civil protection: institutional foundations and development problems], monohr., Nats. akad. derzh. upr. pry Prezydentovi Ukrainy, Kh. : Tim Pabliish Hrup, 432 p.

3. Atamanchuk G. V. (1997). Teoriya gosudarstvennogo upravleniya. Kurs lektsiy. [Theory of Public Administration. Lecture course.], M.: Yurid. lit., 400 p.

4. Volyans'kyy P. B. (2014). Orhanizatsiya derzhavnoho upravlinnya pry zahrozi vynyknennya ta likvidatsiyi nadzvychaynykh sytuatsiy derzhavnoho ta rehional'noho rivniv [Organization of public administration at the threat of occurrence and liquidation of emergency situations at the state and regional levels], Investytsiyi: praktyka ta dosvid, vol. 17. – pp. 209–212.

5. Havaza A. O., Mazurenko V. I. and Sokolovs'kyy I. P. (2017). Deyaki pytannya vyznachennya alhorytmu diy pry zahrozi ta vynyknenni nadzvychaynykh sytuatsiy [Some questions in determining the algorithm of action in case of threat and emergencies], Derzhavne upravlinnya u sferi tsyvil'noho zakhystu: nauka, osvita, praktyka [Public administration in the field of civil protection: science, education, practice], materialy Vseukr. nauk.-prakt. Internet-konf. (22–23 lyut. 2017 r.) za zah. red. V. P. Sadkovoho, Kh., Vyd-vo NUTsZU, pp. 198–200.

6. Hudak R. V. and Leshko D. I. (2017). Orhanizatsiya roboty shtabu pry likvidatsiyi nadzvychaynykh sytuatsiy, pov"yazanykh iz uskladnennym pohodnykh umov u Zakarpats'kiy oblasti [Organization of work of the headquarters in the elimination of emergency situations related to the complication of weather conditions in the Zacarpathian region], Derzhavne upravlinnya u sferi tsyvil'noho zakhystu: nauka, osvita, praktyka [Public administration in the field of civil protection: science, education, practice], materialy Vseukr. nauk.-prakt. Internet-konf. (22–23 lyut. 2017 r.) za zah. red. V. P. Sadkovoho, Kh., Vyd-vo NUTsZU, pp. 345–347.

7. Hudovych O. D., Mazurenko V. I., Sokolovs'kyy I. P. and Havaza A. O. (2016). Deyaki pytannya z orhanizatsiyi pryynyattya rishennya pry zahrozi ta vynyknenni nadzvychaynykh sytuatsiy [Some questions on the organization of decision-making in case of threat

and emergence of emergency situations], *Suchasnyy stan tsyvil'noho zakhystu Ukrainy: perspektyvy ta shlyakhy do Yevropeys'koho prostoru* [The current state of the civil defense of Ukraine: prospects and ways to the European space], materialy 18 Vseukr. nauk.-prakt. konf ryatuval'nykiv, K., IDUTsZ, pp. 110–114.

8. Klymenko N. H. (2015). *Yedynaderzhavna systema tsyvil'noho zakhystu: skladovi, zavdannya ta rezhymy funktsionuvannya* [The state system of civil protection: components, tasks and operating modes], *Invest.: prakt. ta dosvid*, vol. 3, pp. 95–100.

9. The Verkhovna Rada of Ukraine (2012). Code of Civil Protection of Ukraine as on 02 October 2012 № 5403-VI, *Ofitsijnyj visnyk Ukrainy*, № 89, p. 3589.

10. The Verkhovna Rada of Ukraine (2011). Law of Ukraine “About access to public information” as on 13 January 2011 № 2939-VI, *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*, № 32, p. 314.

11. Ministry of interior of Ukraine (2015). Order “On approval of the regulations on Emergency Response Staff and Types of operational and technical and reporting documents of the Staff for the elimination of the consequences of an emergency” as on 26 December 2014 № 1406, *Ofitsijnyj visnyk Ukrainy*, № 8, p. 203.

12. The Cabinet of Ministers of Ukraine (2015). Decree “On approval of the Standard provision on the regional and local commission on technological and environmental safety and emergencies” as on 17 June 2015 № 409, *Ofitsijnyj visnyk Ukrainy*, № 50, p. 1609.

13. Pronevych O. S. (2015). *Derzhavne upravlinnya u nadzvychnykh sytuatsiyakh: kontseptual'no-pravovyy bazys ta instytutsiyna nadbudova* [State management in emergency situations: a conceptual-legal basis and an institutional superstructure], *Forum prava*, vol. 5. – pp. 186–193.

14. Terent'yeva A. V. (2014). *Systemnyy analiz yak metod ukhvalennya i obgruntuvannya rishen' u sferi tsyvil'noho zakhystu* [System analysis as a method of approving and substantiating decisions in the field of civil protection], *Derzhavne upravlinnya: udoskonalennya ta rozvytok*, vol. 8, available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Duur_2014_8_4.

15. Centre for Research on the Epidemiology of Disasters UNISDR (2015). *The Human Cost of Weather-Related Disasters*

1995–2015. Geneva, 30 p., available at: http://www.preventionweb.net/files/46796_cop21weatherdisastersreport2015.pdf.

16. Global Facility for Disaster Reduction and Recovery (2016). The making of a riskier future: How our decisions are shaping future disaster risk. Washington, 166 p., available at: <https://www.gfdrr.org/sites/default/files/publication/Riskier%20Future.pdf>.

Summary

Problem setting. The global trend of growth in the disaster risk is largely associated with climate change, manifested in an increase in the intensity and frequency of the occurrence of destructive storms, increasing extreme temperatures, changes in precipitation characteristics, etc. It is assumed that the disaster risk due to global transformations will increase significantly in the near future.

Domestic researchers acknowledge that the natural and man-made emergencies risks in Ukraine are constantly increasing. Therefore, the state, in the person of the authorities and individual officials, must ensure the consistent implementation of a set of measures aimed at regulating natural and man-made security, in particular, the liquidation of emergency consequences, as well as recovery.

Recent research and publications analysis. The problems of ensuring the readiness of the unified state civil protection system to liquidation of emergency consequences are discussed in a number of scientific papers. Certain aspects of regulating relations in the emergency situation regime and the legal grounds for introducing such a regime has been outlined in the scientific works of such scholars as S.A.Andreev, P.B.Volyansky, N.G.Klimenko, A.S.Pronevich, A.V.Terent'eva et al.

Some questions concerning the organization of the work of the head of works and the headquarters for liquidating the consequences of emergency situation in the event of such situations were considered by A.A.Gavaz, R.V.Gudak, A.D.Gudovich, D.I.Leshko, V.I.Mazurenko, I.P.Sokolovsky and others.

At the same time, the normative model of the appointment of the head of works and the headquarters for liquidating the consequences of emergency situation was not the subject of a special study, what led to the choice of the topic.

The paper objective is to develop proposals aimed at bringing the activities of the executive authorities on the established by the law requirements on the appointment of the head of works and the headquarters for liquidating the consequences of emergency situation.

The paper main body. The article examines the content of the normative model of the appointment of the head of works and the headquarters for liquidating the consequences of emergency situation and the means of its implementation. Based on the assessment of the existing practice of implementing this regulatory model, gaps in the legislative regulation of the relevant legal relations have been identified. It is noted that the authorized subjects have disregarded the established requirements on the appointment of the head of works and the headquarters for liquidating the consequences of emergency situation. In order to bring the actual activities of the executive authorities in line with the established norms, proposals have been formulated regarding the perfection of this normative model.

Conclusions of the research. The normative model of the appointment of the head of works and the headquarters for liquidating the consequences of emergency situation provides for mandatory administrative actions, namely the temporary installation of an emergency regime in a clearly defined territory, the appointment of the head of works for liquidating the consequences of emergency situation, and the transfer of the relevant components of the unified state civil protection system to the daily functioning regime after the liquidation of the consequences of an emergency.

The presence of cases when the appointment of the head of works and the headquarters for liquidating the consequences of emergency situation does not happen indicates the need for a legislative settlement of the administrative responsibility of officials for non-compliance with legislative requirements, as well as in case of negative consequences from actions or inaction of the head of works for liquidating the consequences of emergency situation. Functions of supervision over observance of requirements of the legislation in case of occurrence of an emergency situation are proposed to be assigned to the body that decides on the appointment of such the head of works. It seems necessary to submit the relevant changes in the Code of Civil Defense of Ukraine and the Code of Ukraine on Administrative Offenses.